6

MEDITATIONES ATQVE OBSERVATIONES,

DE

ADMIRANDIS ANIMÆ PRÆCIPUE HUMANÆ EFFECTIBUS,

VIRO

ILLUSTRI MAGNIFICO AMPLISSIMO EXPERIENTISSIMOQVE,

DN. LUCÆ SCHROEKIO,

MED. DOCT. CELEBERRIMO, SAC. CÆSAR. MAJEST. ARCHIATRO, EJUSQUE PERSONÆ IMPERIALIS MEDICO SPLENDIDISSIMO, COMITI PALATINO CÆSAR. SPECTATISSIMO, S. R. I. NOBILI REIPUBLICÆ AUGUSTANÆ PHYSICO DEXTERRIMO, FELICISSIMOQVE, ACADEMIÆ IMPERIALIS NATURÆ CURIOSORUM PRÆSIDI DIGNISSIMO,

PATRONO ATQVE FAUTORI SUO DEVENERANDO,

EPISTOLIO HOC SALUTATORIO

commendat & insinuat.

Quocum insimul

Tam Dignitatem quam utilitatem ψυχοσοφίας, ut in Philosophia Morali, ita & in Medicina Theoretica æque atque Practica exponit,

offendicula quædam, hanc Doctrinam prementia, diluit atque removet, & pro meliori æstimatione ac observatione cum corporis vivi, tum etiam harmoniæ inter Mores & vitam actus hos singulares recenset & illustrat

D. MICHAEL ALBERTI,

Prof. Publ. Extr. & Reip. Norib. Phys. Ordin.

VIRO ILLUSTRI MAGNIFICO CELEBERRIMOQVE,

PATRONO ATQVE FAVTORI SVO MAXIME COLENDO,

Ευεργμίαν.

Uod præſentibus TE, VIR MAGNIFICE, compellem literis, arduasque Tuas curas, & ſalutaria negotia interrumpam, non præcoci temeritati aut ceſpitanti modeſtiæ accenſebis, ſed quantum quidem de humanitate ac candore Tuo, inter exteros jam affatim noto, ſpero, honeſtæ & ſinceræ voluptati Tuo delectandi atque fruendi Patrocinio ac Favore, benevole adjudicabis. Quas enim circumacto modo aliquo tempore ſplendido Tuo Nomini, per Excellentiſſimos Viros DN. D. LOCHNERUM & DN. D. THOMASIUM, Collegas & Fautores venerandos, transmiſſas obſervationes Medicas annuente Favore & ſerena fronte excepiſti, eædem animum mihi erexerunt, quo publico quodam Epiſtolio Te ſalutare, variasque alias meditationes meas, quamvis obtuſo calamo humilique ſtylo conceptas, Prudentiæ Tuæ inſinuare, inque laudatiſſimæ Dexteritatis Tuæ gremium dimittere, queam debeamque. Quam unquam enim & præſtantiorem, jucundiorem & utiliorem materiam aut reperire aut ſeligere potuiſſem, ex qua Tecum diſſerere mihi liber campus pateat, quam ſi animæ humanæ obſcuras quantisper vires atque actus evolvam & circa eosdem mentem meam declarem. Id quod tanto majori jure præſtare dignum reputavi, cum in hoc negotio tam præceps ſit occaſio cæcutiendi, & in alios diſſitos & difficiles cauſarum anfractus diffundendi atque

aberrandi, ne crassissimis contemplationibus, atque materialium solum respectuum observationibus inhærendi, dura illa necessitas ultro urgeat. Non quidem placet in otiosam atque odiosam ψυχολογίαν excurrere, & vulgares fabellas, plurimum metaphysicas occinere, sed illa, quæ ad sensum Moralem & censum Medicum pertinent, explicare, proficiet. Minime enim latet, quomodo degeneraverit hæc ψυχοσοφία in posteris etiam ævis, ut propterea *Guilbertus Cognatus* jamjam permotus fuerit, animam *rem monstrorum monstrosissimam* appellare, præprimis cum ad monitum *Pythici* illius *Oraculi* notitia sui ipsius magnis quidem nominibus commendata unquam fuerit, Sophisticis vero, vel vacuis atque umbrosis rationibus & demonstrationibus explicata & complicata, existat, ut eapropter tædiosum sit, steriles illas altercationes circa cognitionem essentiæ animæ occupatas, & adhuc extravagantes, exaudire; quem frustraneum modo laborem non male *Seneca Quæst. Natur. Malebranch. de inquirend. verit. Poiret de cogit. ration. Thomasius Jurispr. div. aliique* discusserunt. Ast, certe mihi nullus dignior in rebus Scientificis labor videtur, quam qui in inquirendis viribus atque motibus animæ solers atque attentus existit. Ubi quidem penitus vereor cum *Alcmæone Pythagorico* in illam confusionem descendere, qui ipsam animam in motu consistere, asseruit, dum, illud consistere, adhuc sanæ rationi multis difficultatibus immersum, non frustra videtur, quod ab illa confusa declamatione, quasi anima nihil aliud, quam motus sit, haud multum abludit. Quin sordent ridiculæ illæ fabellæ, quas *Cartesius* de anima animique passionibus non in aurem, sed in publicum, dixit, ex cujus ψυχολογία, rectius ψυχαλογία, uti ex reliqua illius Physica doctrina, facilis datur lapsus vel in Naturalismum vel etiam Atheismum, vel in idololatriam Philosophicam, dum motum pro movente, actum pro agente, configurationem partium, pro altiori

ri principio dirigente, materiam intellectivam supponit, statuit, defendit: quamvis non deficiant, qui Cartesium ob id mirifice extollere gestiunt, quod priscos errores in ψυχολογία emendaverit, cujus contrarium vero rectius attestatur *Petr. Poiret de Erudit. Solid.* ut & Autor tractatus *Voyage par le mond du Cartes.* Nec non illi vestem perdunt, qui obsonium quærunt in Philosophia, antiquioris *Xenophanes* & posterioris *Roberti Fludd* qui animam Spiritum appellantes, Mysticam nudam animæ Philosophiam & cognitionem affectant ac declamant; Vulgares vero operationes animæ vel neglenter observant, vel otiose explicant: Sed cum ex his scopulis permeandi & emergendi facilis sit occasio, otiosum etiam esset, diu hisce gurgitibus inhærere. Quid vero magis evidens est, quam indies observare posse illos patheticos animæ motus, in quantum meris moralibus æstimationibus indulgent, ex quo admirari quisquam posset, in quem finem & ob quam necessitatem iracundia, terror, timor, tristitia, gaudium, desiderium exerceantur atque foveantur, quo ordine & quo nexu, & qua ratione unum acceptum, alterum adversum reputetur, cur adversum non sit, aut non possit esse, gratum & jucundum, nisi hîc præmaturum animæ motum & conclusionem imo præjudiciosam argumentationem accusare facile quisquam possit, cum anima nostra longe simpliciori ac tranquilliori procedendi & operandi modo objecta apprehendere, comprehendere, & veriori sensu observare & intelligere posset: quidni enim iræ fervor, terroris vis, timoris efficacia impediret cursum ad veritatem collineantem? quidni æstimatio adversi præmaturum sæpe conclusum de accepto formaret? unde irrepsit illa frigida defensio atque excusatio, quod de sensibus disputandum non sit. Ubi iterum vix ferulam & castigationem evitat, aut subterfugit Cartesianum illud figmentum atque insomnium de intellectu mere passivo atque physico, quasi objectis illa insit vis

 æsti-

æstimationem hanc excitandi & disponendi, cui favet vulgaris canon, quod objecta moveant sensus, cum perversa sua interpretatione, quasi objecta absolvant atque dirigant sensus, nisi huic cespitationi manifeste contrarietur, simplicissima observatio, quod hæc æstimatio sit negotium fugitivæ cujusdam deliberationis de malo & bono, vel vere tali vel supposititio & præconcepto. Sunt vero hi admirandi sane animæ effectus, quorum nullæ prostant rationes, nisi quæ petitionis principii argui possent, dum vulgo quæstioni, cur irascitur, contremiscit, timet anima, responsum fit, eccur rebus sic aut aliter stantibus & succedentibus, irasci, terrore percelli, aut timore angi quisquam non deberet, quin si ad incitas redigitur Philosophia hæc, nisi ultima illa exclamatio intercidat, cur anima est erronea! ut proinde verum illud fiat *Philosophi* effatum, *quod tota vita humana erroribus transigatur*. Ecquidni, ut admirandi, reputandi hi veniant actus? qui animæ humanæ post lapsum essentiales fere sunt, quatenus nunc ut corrupta assumenda & observanda est, dum hæc recta & vera de objectis sentire credit, quæ tamen falsa atque fictitia existunt; Imo cum admiratio non raro aliquo ignorantiæ nævo laboret, hi merito admirandi sunt actus, qui ignorantur, quod erronei sint: Id quod olim jam sapiens *Socrates* contra Sophistas strenuè defendit: Tanto magis admirationem promeruit, qui hæ patheticæ animæ commotiones in actus vitales transferantur, & quidem admiratione digna est hæc quotidiana observatio, hodiernis imprimis temporibus, ubi ordo & œconomia actionum vitalium ab animæ influxu, concursu & unico directerio tam rigorose separatur, nisi ad nauseam illos paralogismos obtrudi audiamus, quod in hoc solo animæ concessum sit, ut corpus suum alteret, ubi vero adhuc irresolutæ supersunt quæstiones? Cur non in aliis circumstantiis? ob quem finem in hac sola? quo nexu in hac sola? quo ordine, qua dependentia, qua causandi, fiendi, suc-

cedendi & exeundi ratione? &c. Videtur interim quasi hæc observatio, ut vulgaris, nulla ulteriori consideratione, nedum admiratione digna esset, dum adeo frequenter occurrit; attamen quamvis Historia facti plana atque certa existat, nondum tamen liquet, quamobrem hæc ita fiant, & an corpus, in quod hæ alterationes redundant, de usu illo, quem sibi in moralibus ex hisce pathematibus effingit aut promittit anima, participet. Et quonam connectendi ordine posset Medicus judiciosus atque rationabilis exacerbationes morborum per animi pathemata non modo vere intelligere & prudenter explicare, sed & ita adæquate tractare & mitigare, uti huic harmoniæ inter mores & vitam conveniens esset: dum in contraria parte nude physicæ contemplationes, sive materialium affectionum austeri & severi respectus, moralium vero & finalium intentionum neglectus, salutarem Therapiam indies deludunt, atque destituunt. Hinc optimum etiam illum judico Medicum, qui in doctrina Morali bene & accurate versatus, certus & firmus est; quin ausim asseverare, quod hæc doctrina longe præstantiorem & usum & utilitatem in Medicina tam Theoretica quam Practica ministret, quam per innumeras laudes deprædicata illa Physica, utpote quæ lepidis illis & toties transfiguratis particularum Chimæris immersa, nihil nisi inanes stimulos, aculeos, vellicationes, irritationes, aut alioquin factas & fientes obstructiones, fermentationes, sexcentorum salium generationes, aut ætheris vel impeditos vel auctos & impulsos concursus & intercursus, temere effingit, male applicat, jejune explicat, eoque ipso Medicam utilitatam penitus destituit. Quemadmodum vero hæc quæ dicta sunt, Moralem Philosophiam spectant, ita maximopere etiam Medicinam illustrant, ut minime necesse sit speculativis solum respectibus inhærere, sed liceat & deceat practicum præprimis usum observare. Admirantur inter alia multi, qui fieri possit, ut tanta copia sangvinis in diversis subjectis vel indies vel alias etiam frequen-

ter

ter profundatur, dum in aliquibus, præprimis in puerulis aut adolescentibus, narium hæmorrhagiæ tanta ubertate succedunt, ut in admirationem plebs cumprimis rapiatur, unde omnis hic sangvis oriatur, & cur non omnem sangvinem ad ultimam, ut ajunt, usque guttulam excreverint, nisi hic occurrat ratio & æstimatio jucundi & adversi in natura humana actũ talem excretorium absolvente, quæ ad intentionem exercendi hujusmodi actus, majori semper activitate tantum sangvinis citius reparat, quanto ad novam excretionem indiget, & in reparatione sangvinis jucunditatem, in excretione vero adversationem fovet & exhibet: Sub hoc vero jucundi & adversi æstimatione errores non exiguos in œconomia vitali committit. Et quidni naturæ jucundum fuerit, si plus sangvinis colligit imo coacervat, quam quantum ad quotidianos usus requirit. Quidni adversum extiterit, si sangvinem excessive expellit, etiam cum vitæ suæ jactura, ut tandem in utroque statu conspicui errores emineant. Simili ratione pingvescentia, appetitus liberalis, Pica & Malacia gravidarum, quin reliquæ harum immoderatæ ὀρέξεις, in æstimatione jucundi consistunt, quæ æstimatio non modo individuo molesta, sed & cum tempore noxia & inimica evadit. Ita etiam singulæ excretiones, & molimina excretoria ratione adversi innituntur, quantumvis natura nullos tales ad excernendum apparatus institueret, nisi materiam eliminandam ut adversum objectum vel vere reputet & dijudicet, vel etiam perperam præjudicet: ast an non in hisce negotiis multi errores intercedant, experientia attenta observare & judicare docet. Comprehendunt itidem peculiarem considerationem adversi, Sontici illi humorum raptus ad caput, quorum Veteres frequentem mentionem faciunt, quibus cum natura etiam in febribus acutis, cumprimis adversum & molestum sangvinem prosequitur, quem è capite effundere toto studio imo non raro magno cum impetu laborat; Ad qualem generalem adversi ideam formandam, disponi potest atque solet natura per V. Sectionem in ejusmodi febribus

præ-

præpostere celebratam, per remedia & regimina vel positive calida imo etiam volatilia, vel positive refrigerantia, per simplicem symptomatū febrilium, præcipue vero æstus, virium dejectionum, nimiarum vigiliarum &c. curam; quod maxime in subjectis junioribus, activioribus, plethoricis, sensibilioribus, ad movendum promptioribus, ad hæmorrhagias magis inclinantibus, vel iisdem ante hac adsuetis contingere solet: utpote quas circumstantias non negligenter aut superficiarie passim & observavit & commendavit *Hippocrates*: quod vero ejusmodi ἀτόπως formatæ ideæ multis periculosis & difficilibus successibus atque eventibus expositæ sint, vel ipsa Synocha putrida, a priscis Medicis allegata, vel alia composita febris, acutam periodum & indolem servans, abunde comprobant. Admirandus etiam animæ humanæ effectus est, fictitia illa grati æstimatione, innixus, quando in superficie corporis varia concrementa fibrosa, carnosa, membranacea, vasculosa, nervosa, filamentosa, squamosa extraordinaria plane activitate, ut fungi, sarcomata, & illæ Epigeneses, Paracelso imprimis Natta & Talpa, dictæ, verrucæ, nodi, strumæ, polypi &c. emergunt, in quarum remotione nulla melior deprehenditur cura, quam quæ per Sympathiam efficax est, ut contactus manus mortui (cujus efficaciam peculiari solertia describit *Wedelius A. N. C. dec. 2. an. 1. obs. 11.* sudor emortualis, aut modo demortui hominis, assumtio potus ex cranio hominis, impositio manus regiæ ad strumas, cujus peculiari studio mentionem injicit *Andreas Laurentius in cura strumarum*, ossium humanorum, calcinatorum usus, quorum efficaciam in dysenteria laudavit *Ledelius Dec. 2. an. 2. obs. 38.* aut quæ alia experimenta cum subjectis violenta morte oppressis, cum bufonibus, muribus, lacertis, talpis, araneis &c. succedunt, & quæ peculiaris *Clauderi* est annotatio *dec. 2. an. 4. obs. 146.* de Aqua, qua mortuus lavatus, nimium appetitum Spiritus Vini sedante; qualis similis hujus Aquæ concursus ad admiran-

dum effectum, mihi innotuit, ad pertinacem nimirũ mensium suppressionem, dum sub mensium fluxu inopinato assumta fuerat. Talis mensium suppressio ex attactu solum demortuæ matris, in puella allegatur ab *Anhornio dec.* 3. *an.* 1. *obs.* 37. quippe quæ singula animam alterantia, illam ideam præjudiciose gratam perturbant, ut post hac anima hoc gratum in adversum immutet, & à prædictis imprimis excrescentiis ultro fovendis, conservandis, augendis, nutriendisque abstrahat atque cesset; qualium effectuum latius reminiscuntur, *Fienus*, *Marius*, *Dygbæus*, *Camerarius*, *Horstius*, *Bartholinus*, *Schenkius*, *Donatus*, *Hildanus* aliique multi, de viribus imaginationis, & diversi celebres viri atque Membra A. N. C., quæ testimonia singula hic recensere, nimis diffusum esset. Interim familiarem illam rationem adversi annotare placet, dum varii homines feles in conclavi quodam latitantes perferre nequeunt, & ex eorundem præsentia in sudores anxios, angustias præcordiales, vertigines, lipothymias, palpitationes cordis, tremores &c. prolabuntur, cujus phænomeni nulla sane & certior & planior ratio reddi potest, quam quod hic occurrat, singularis aversio odoris transpirantium effluviorum e felibus. Secundum quam maximam aversionem, tales vitales alterationes intercedunt, quæ cum illa pathetica aversione ratione finis simpliciter conveniunt: dum contra à veritate multum aberrare mihi videtur illa traditio & suppositio, quasi effectus tales singulares, essent simpliciter turbulenti, & ab effluviis animalium illorum excitarentur, formarentur & provocarentur; in qua assertione, ne minima rationalis connexio occurrere solet, tantò magis si famosi illi spiritus in coadjutorium vocantur. Quam admirandi vero effectus ex animi pathematibus concitati, in historia & experientia medica occurrant, attestantur non modo tot observationes in publicum emissæ, sed quotidiana etiam praxis Medica. Quantum usum vero habeat hæc notitia in Therapia

pia facile illi effectus & eventus comprobant, quando in ejusmodi affectibus & morali & medico auxilio animæ commotæ dextre succurrit Therapevta, ut sane frustraneæ deprehendantur reliquæ inventiones materiis corrigendis atque expellendis intentæ, nisi animus antea compositus, mitigatus & in continentiorem atque tranquilliorem statum redactus & promotus fuerit. Quid valeant animi pathemata in exacerbandis morbis, quotidiana praxis edocet, vt in hoc documento aperte liqueat, quibus, quando, quantum, cur, motibus vitalibus hæc anima hanc alterationem inferat; de qua tamen singulari studio observandum, quod neutiquam confusa, irrationalis aut tumultuaria existat, sed, ut modo indicatum, huic pathemati, quam maxime conformis; uti iracundia ad vehementiores commotiones, expulsiones, prosecutiones, mœror, pudor, tristitia ad retentiones, abstractiones, cessationes, remotiones, terror, ad repentinas deiectiones & immoderatas oppositiones, desiderium ad titubantes & alternantes commotiones & retractiones, indies satisfacere solent. Quid frequentius videre est, quam Epilepsias ex Terrore vehementi in sensibilibus subjectis, præprimis infantibus, ortas, qualem singulari industria exponit *Ledelius dec.* 2. *an.* 3. *obs.* 101. *Garmannus dec.* 3. *an.* 9. & 10. *obs.* 56. 57. ita describit febrem ex imaginatione *Bartholinus dec.* 1. *an.* 2. *obs.* 165. qualem febrem & quidem tertianam ex nudo terrore, ob digito inflictum vulnus, concitatam, & quidem contumacissimam conspexi in Theologiæ candidato hic loci; mortem ex imaginatione *Schulzius ibid. obs.* 137. mortem ex pudore *Ledelius dec.* 2. *an.* 4. *obs.* 157. hæmoptysin ex terrore *Polisius dec.* 2. *an.* 4 *obs.* 45. aphoniam ex iracundia *Hannemannus dec.* 2. *an.* 3. *obs.* 49. purgationem ex imaginatione *Schmidius dec.* 1. *an.* 4. & 5. *obs.* 160. *Paulinus ibid. an.* 6. & 7. *obs.* 238. *Cent. Ephem. obs.* 129. *Meyerus. Sorbait dec.* 1. *an.* 2. *obs.* 16. dolorem imaginarium. *Albrechti dec.* 3. *an.* 9. & 10. *obs.* 4. de intempestivo pudore

 ægro-

ægrotis noxio, *D. D. Stahlii Schediasma de motu tonico vitali*, in quo observare licet, quid pudor ad vomitus cruenti recursum contribuerit. Qualia plura testimonia allegare forte necesse non fuerit, cum nimis frequens sit talis observatio, qua animi pathematum influxus ad diversos effectus commonstrantur. Quemadmodum reliquam imaginationis potentiam exposuit *Greiselius dec. 1. an. 3. obs. 45.* Interea non aliter, quam miraculosa esse potest vis imaginationis in brutis, illis præprimis, qui ex brutis nil nisi machinulas, quæ ab objectis & effluviis moveri & dirigi debent, effingunt; quam assertionem vero a veritate maxime alienam esse, firmiter judico: qualem admirandum effectum describit observatione quadam *Cleyerus dec. 2. an. 1. obs. 16. Reiselius dec. 2. an. 2. obs. 119. Blegny Zodiac. Gall. Mens. Febr. obs. 8.* (quibus adjungere possum meam observationem, dum ante aliquot annos mihi Noribergæ in horto spectatissimi mercatoris, habitans vir plebejus, destillando spiritui ardenti operam navans, ovum ab aliqua gallinarum suarum depositum monstraverat, cui egregie impressa imo adstructa fuerat, figura patibuli, qui locus supplicii non procul ab horto illo positus fuerat) variique alii. unde non superficiarie aut simpliciter curiose absque ullo tamen præjudicio inquirere integrum erit, an bruta etiam gaudeant tali principio rationabili, ad imaginationes formandas capaci, quemadmodum imaginationem sine ratione concipere & supponere velle, æque esset, ac famosis illis spiritibus γνῶσιν ratione carentem assignare i. e. rationem sine ratione, lucem sine radiis luminosis & motu luminoso credere & arcessere. Ad tales effectus referri debent mutationes colorum in volatilibus imprimis Pavonibus candidis, per opposita objecta albicantia, femellis pauonum nunc cum masculo coeuntib9, concipientibus, ova formantibus imo deponentibus iisque incubantibus, oblata, candidum colorem nactis, quod experimentum rerum physicarum curiosi,

ex-

experti atque avidi in aliis volatilibus imitari commode sciunt, unde aves illas ab insulis canariis denominari solitas variis in locis ad imitationem hujus experimenti egregie colorare sciunt: qui color albicans in objectis oblatus à parentibus perspici, adverti, ab aliis distingvi, & sub peculiari idea principio formanti pulli communicari & imprimi omnino debet: ubi irritum maximopere esset hæc talia sorti vel casui sub eximiis hisce circumstantiis adscribere velle, vel materiis inversis atque communicatis, vel spiritibus, qui tamen me hercle nesciunt, quid album aut nigrum sit, nedum ideam de albo formare, aut communicare & transferre possunt, attribuere; ubi admirandi occasio sequentibus circumstantiis subministratur. 1) Quod animalibus brutinis inditum etiam sit principium rationale, quod 2) Cum ita dictis Animi pathematibus perfrequenter agile & activum est; quo loco certe rejicienda est cruda illa *Cartesii* Philosophia de hoc negotio, quæ ita in epistolis miscellaneis judicat, videtur bruta habere & exercere tales actiones etiam patheticas, ex quibus colligere liceret, brutis inexsistere ens rationale, sed iram quam bruta exercerent, non esse iram, attamen iræ analogam, odium non esse verum odium seu invidiam, gaudium non esse verum gaudium, sed gaudio conformem actionem, & quæ plures occurrunt otiosæ atque lepidæ tales fabulæ. 3) Hoc brutorum principium rationabile, distingvit objecta, eorundemque crassas qualitates. 4) Has retinet in memoria & phantasia. 5) Easdem ultro communicat, non per corporeum aliquod commercium, quia ne fingi quidem potest propagatio idearum per corpora & mediante corporeo intermedio, sed per subtilissimum rationis simplicis actum, quo cum unum principium rationale in alterum movere & operari potest & solet. 6) Quod alterum principium perinde simplici quodam rationis actu ideas tales assumat, conservet, illarum reminiscatur & 7) ad easdem tanquam ad Protypum actum structionis & conformationis instruat. Quemadmodum 8) tales figurarum delineationes

in ovis gallinaceis, aut colorum variationes ad oblata objecta citra rationis usum, numquam fieri aut succedere possunt, ut pote qui actus stant sub directorio & judicii & discretionis. Et quales non admirandi effectus in gravidis ex animi pathematibus & imaginatione firmiori indies proveniunt, quos cum *B. Sturmio* fortuitos appellare, aut ex seminiis in athmosphæra fluctuantibus & oberrantibus derivare merito vereor, quales effectus multiplices, ut in Misc. A. N. C. ita passim alicubi commendati prostant, ex quibus singularem, qui mihi inter alios constat, annotare placet: novi matronam generosam non procul ab Hala nostra, quæ junior aliquando cum marito suo generoso e fenestra sui domicilii adspexit mane famularum officia, brutis, in nobilium aula sustentari solitis, inservientia; inter alia vero observavit hæc Matrona cum summo gaudio & ridicula admiratione cohortem anatum emissorum, qui cum multo strepitu atque clamore cum rostris suis colludebant, hunc rostrorum motum hocque certamen non modo cum extraordinario & excesſivo gaudio advertit, sed & per multiplices dies illius memor facta; concepit eo tempore hæc nobilis femina, & post trium mensium decursum, exclusit frustum carnosum, cum novem rostris anatinis præditum, quæ rostra repetito movebantur, aperiebantur, claudebanturque: unde quæstio moveri non immerito potest. 1) Unde hoc concrementum? 2) Unde hoc frustum proxime prægressæ lepidæ ideæ de rostris anatinis formatæ, conforme redditum? 3) Unde illi motus in illis rostris, in frusto tali, omnem nude mechanicam rationem deludente? &c. ubi iterum à liberali illa fascinationis accusatione abstinendum esse censeo, in explicandis ejusmodi effectibus, qui tamen animæ petulantis & aberrantis viribus penitus innituntur: hinc mirari quisquam posset, si asseverare audeam, animam humanam generare etiam corpora brutina, eademque vivificare cum divisa sua anima, qui non alii quam erronei effectus ejusdem animæ, ab humanitate de-

fle-

flectentis, existunt. Ita partum murium aut glirium non semper incantationibus temere assignare licebit, cum anima humana, similem animalium genesin imitari valeat, quod ipsum affirmant *Paracelsus, Albertus M. & Thomas Erastus de Medicina nova Paracelsi.* Non placet excurrere in inquisitionem admirandorum effectuum, principii illius, quod alias animam vegetativam nuncupare solent; sed documenti loco allego herbam orchidis antropophoræ maris & feminæ, nec non orchidis cum aviculis, quæ sistitur *dec.* 1. *an.* 2. *obs.* 41. Admiratione dignus porro est ille animæ effectus, quo ad imaginationem prægressam firmiter formatam, insolitum quid primo generatur, deinde vero peculiaribus quibusdam motibꝰ ultro urgetur & actuatur, qualem lectu dignā historiam *Wagnerus dec.* 2. *an.* 10. *obs.* 109. *de vi imaginationis ex intuitu incisionis Tumoris*, commendat; qui enim contingit, ut subjecta sensibilia & ad animi pathemata præcipitia in aliis individuis multas verrucas cum aversione maxima & horrore observantia, similem verrucarum excrescentiam in suo corpore experiantur? novi juvenem delicatum, qui ad conspectum cum terrore conjunctum, servi, horrido erysipelate affecti, simile tale Erysipelas expertus est. Cur subjecta palpitationibus cordis exposita, quando firmius harum palpitationum reminiscuntur, easdem frequentius experiuntur, eo ipso etiam tempore, quo de eadem cogitant, illam subeunt: quo pertinet prædictus casus *Polisii de hæmoptysi ex terrore.* Quid valeant animi Pathemata ad concipiendos & formandos morbos, attestantur imprimis contagiosi affectus, unde videre & exaudire est, quid terror aut animi dejectio contribuat ad subeundam pestem; dum sanæ rationi congruum quam maxime existit, quod ejusmodi subjecta miasma pistilentiale in corpore suo continuerint, quod vero sub tranquilliori animi statu consuetis semper motibus eliminarunt, quam primum vero animus per terrorem commovetur, tunc peste laborare actu inchoant, ubi com-

mota nunc anima febrili vigore expellendo huic inquinamento omnem operam impendit: hinc ſemel febrili illo motu expulſa materia peſtilentiali, poſtea peſtem, quamdiu illa adhuc durat, ſub peſte decumbentibus atque demortuis ſubjectis converſantia talia ſubjecta, illo tempore non facile ultro experiuntur, ubi tamen negari minime poteſt, quod miaſma illud ſubtile denuo eosdem homines invaſerit, quia vero eorundem animus nunc firmior redditus eſt, atque confidentia & continentia plenior, ob feliciter ſuperatam peſtem, ita ob defectum angoris atque terroris, denuo peſtem non incidunt, ſi vero iterato talia animi pathemata foverent, æque iterum in peſtem eosdem prolabi poſſe, firmiter credo, uti juvenis ille bis variolis correptus, cujus mentionem facit *DobrZensky dec. 2. an. 4. obſ. 29.* Peculiarem talem morbum ex nimio deſiderio emergentem, ſiſtit fere ridicula illa *Noſtalgia*, quam jam abunde deſcripſerunt *Zwingerus, Harderus, Valentini*, & quam cum *Scheuchzero*, Viro alias erudito & curioſo, climati Helvetiæ imputare, merito abſtineo 1) Quia pathemata quæ ægrotantes experiuntur, nullam connexionem cum cauſis materialibus, verum rectius cum moralibus ſervant. 2) Quia aliæ nationes hoc affectu correptæ deprehenſæ fuerunt, ut Belgæ, qualem caſum etiam Gieſſæ obſervatum allegat *Valentini Infallib. Praxi.* 3) Quia aer denſior & magis elaſticus nondum abſolvit & exhaurit rationem effectuum in Noſtalgia præcipue occurrentium, qui præprimis ipſum animum concernunt. 4) Quia hic affectus per morales cauſſas & occaſiones concitari poteſt, vix vero per phyſicas, ad quas priores pertinet, ut ejusmodi homines memores reddantur ſuæ patriæ, ut inter exteros ſevere & ſerviliter tractentur, magis illudantur, & ad triſtitiam commoveantur. 5) Quod hic affectus maximopere per moralia curari poſſit. 6) Quod ægrotantes tales in exteris locis priſtinæ integritati reſtituantur, quando horum parentes ad loca talia migrant, &

ægros

ægros suos filiolos visitant. 7) Quod in confiniis Helvetiæ similis subtilior aer reperiatur, qui ad sanitatem incolarum Helvetiæ desideratur, in quibus vero locis non minus Nostalgia corripiuntur. 8) Qui melodiæ illæ sive cantus armenta pascentium rusticorũ, quem dicunt den Kuh-Reyen citra præviam aeris densioris efficaciam, nostalgiam provocare possit, ob id 9) lubens *Hardero* applaudo, circa usum Nitri in Nostalgia, quod alias ad mitigandos motus, ab animi pathematibus provenientes, efficax & utile existit. Unde rectius hunc affectum malæ educationi, animi mollitiei, & desideriis illis moralibus anxiis adscribere soleo, quo etiam quantisper *Zwingerus in Dissertat. Medicis Selectioribus* consentire videtur. In quantum campum vero non descendere possim, si miraculosos illos animæ aberrantis effectus in structura nævorum maternorum pro merito indicare velim, qui an animæ adscribi debeant, nullus dubito, cum eosdem antecedat firma quædam & cum tenaci pathetica commotione impressa imaginatio objecti cujusdam externi, secundum quod tam accurate & exquisite hi effectus ordinantur, in quibus tam anima matris, quam fœtus activa deprehenditur: illa in excipienda, contumaciter retinenda, & communicanda tali idea, hæc in assumenda hac idea ab anima matris, & ad illam figuram illius ideæ in apto loco adstruenda & delineanda, quem moralem sensum tanto magis confirmat hæc consideratio, quod ad objectum oblatum, aut interlapsum percipiendum & retinendum anima rationalis absolute requiratur (hæsitant enim declamationes & figmenta Cartesii, quæ intellectum passivũ agnoscunt!) quod objectorum ideæ figurativæ non per aliud nisi rationabile principium propagari & ultro aliorsum transferri queant, quod hæc idearum communicatio ab anima in animam sanæ rationi conformior sit, quam si ex anima in materiam agente derivaretur: quod inter animam matris & fœtus necessarium adsit commercium atque vinculum, dum in uno ergastulo existunt, nimirum in corpore matris, & circa unum actum occu-

cupantur, videlicet circa actum generationis, dum anima fœtus corpus ſtruit, anima matris vero locum aptum ad ſtruendum miniſtrat & concedit, & materiam ad actum formationis convenientem ſuppeditat &c. &c. unde certe ſanæ rationi congruum magis exiſtit, quod ejusmodi effectus morali magis activitate, quam phyſica poteſtate & neceſſitate innitantur. Cui meæ propoſitioni, non modo firmitas connexionis applaudit, ſed & ipſa experientia aſſentit, dum hiſce nævis neque certius neque melius ſubvenitur, niſi per ejusmodi auxilia, quæ motus animæ attinent & Sympathetica vocantur, quemadmodum contra, alia tentamina & pharmacevtica & chirurgica non modo multis æquivocationibus & difficultatibus, ſed & periculis ſonticis expoſita ſunt. Qua tamen occaſione nemo, ut ſpero, deſiderabit, ne dum maturius exſpectabit, explicationem, quo modo, qua methodo, quibus motuum gradibus, qua inventione, quo ordine hæ ideæ propagentur ab anima in animam, ſufficit ut τὸ ὅτι ex innumeris exemplis obſervemus, quamvis τὸ διότι adhuc lateat; allaborabo vero tunc, ſi fieri poteſt, ut hujusmodi fiendi rationem reddere poſſim, quam vero minime maturius promitto, quam ſi mihi phyſicus diſtincte & rationabiliter explicaverit, quo modo motus e corpore in corpus tranſeat, quomodo motus cum materia cohæreat, quo modo anima in communibus patheticis commotionibus ideas ſuas transferat & ad easdem inſtruat & ordinet motus vitales, ubi tamen iterum humaniter deprecor, obſcuram illam communicationem motuum per ſpiritus, aut per contactum, qui contactus minime exhaurit τὸ διότι ſed magis implicat & obſcurat; imo adhuc quærendi occaſio juſta ſuppetit, quî fiat, ut, quando duo corpora ſe contingunt, motus ab uno corpore in aliud tranſcendat, & non in primo corpore maneat? quî fiat, ut ſub hoc contactu motus tranſeat? quomodo progrediatur in alterum corpus? quorſum motus abeat è corpore viſibili commoto, ſi deſinit

nit successive moveri? an motus maneat materiæ innexus, & tunc acquiescere inchoet? quæ communis illa fabula est, quæ de motu concreato obtrudi solet, an vero & quomodo in alia corpora, præcipue invisibilia, subtilia, sensum visus fallentia, procedat? hæc si resoluta fuerint, quæ tamen irresolubilia sunt, tunc resolvam etiam meum διότι. Interim facile liquet hujus argumentationis iniquitas, infirmitas atque falsitas, cujus rei modum fiendi non intelligo, illius rei modus essendi verus non est, sive cujus rei rationem, quomodo fiat, non intelligo, illa res vera non est, qui ex defectu cognitionis modi fiendi, ipsum factum negant: quo loco facile intercidit instantia, atqui ignis modus fiendi non percipitur, ergo nullus est ignis, aut, ergo Ignis non urit, ardet, flammat, atqui modus connexionis motus cum materia non patet, ergo nulla materia movetur, atqui modus ille non liquet, quî tam accurate motus ordinare possimus in pedibus, in conscendendis gradibus scalarum, in transcendenda fossa, ad distantiam aliquam visibilem extensa, quî tantos & tot motus manibus & brachiis immittamus, quot ad transmittendum lapidem ad certam & præfixam metam obtinendam sufficiunt, ergo hæc singula non fiunt sub justa motus directione, distributione & dispensatione. Transcendit vero hoc διότι sphæram, potestatem & capacitatem cogitationis humanæ, unde in observandis effectibus, & annotanda illa circumstantia, a qua illi effectus dependent, solliciti, accurati & contenti esse debemus: Consultius enim est ad *Senecæ* monitum, sincera fide confiteri, quod talia non intelligamus, quam ut aliena & falsa obtrudantur: Hæc vero an Praxeos Medicæ utilitatem, commoditatem accrementum & certitudinem promoveant, facile indicari potest, ne mere speculativa & physica reputentur. In omnibus enim morbis tam acutis, quam chronicis, tum benignis, tum etiam malignis principaliori activitate concurrit hæc

 ani-

animæ, partim ſenſibilitate ſua, partim majori æſtimatione rerum corpori inimicarum, partim motuum juſta directione & promotione ad ſalutarem finem, partim horum motuum alteratione ob aliam intercedentem ideam: Unde in Praxi ipſa majorem conſiderationem habere debemus hujus activitatis, & obſervare, an non hæc natura ſive anima hominis in vitalibus activa, ordinem juſtum transgrediatur? an non nimia ſenſibilitate in corpore activa ſit? an non plus aut minus objecta & ſubjecta æſtimet, quam neceſſe eſt? an non peculiaria pathemata animi intercedant, ob quæ juſta methodus in autocratico actu alteratur? an non in motibus magis, quam materiis culpa lateat? an natura agat illa ἰόντα ad quæ provocat *Hippocrates*. Propterea maxime intereſt, ut ad monitum *Valleriolæ Lib. 1. obſ. 1. conſtantes adverſus morbos eamus, naturæque motus ſolerti indagatione perſpiciamus, remediisque parati, diritati morborum arte nitamur*: & hæc tanto magis noſſe expedit, quo veriori emphaſi *Hippocrates Lib. 6. Epidem. profeſſus eſt, quod hominum verisſima medicatrix ſit natura*. Quæ etiam cauſa eſt, cur multoties ſpes medicum fruſtretur, ſi nudis materialibus, phyſicis & mechanicis cauſis inhærendi, libido continuat & premit: Unde recte *Valleriola effatur. Lib. 1. obſ. 4. ea cauſa eſt, cur ſæpe deſerti à Medicis convaleſcant; quod arcani naturæ motus, quibus ipſa in ſervando fovendoque corpore utitur, & à mortis injuria vindicando, non ſatis nobis perſpecti ſint*. Quin ipſe *Galenus* & cum illo citatus *Valleriola* confitentur: ille *in Libr. an animal ſit, quod in utero continetur*. *Hic Lib. 1. obſ. 4. quod ineffabilis atque recondita ſit, prorſusque noſtra cognitione profundior naturæ occulte operantis, ratio*, qualis eſt ratio τȣ̃ διότι. Hinc ingens ſane hic eſt uſus in arte Medica, ut ſciamus, an animæ nimium operanti, parcius & negligentius moventi, tergiverſanter titubanter aut plane erroneè agenti ſuccurrere debeamus; quin expertus hæc dico,

quam

quam eximium usum habeat doctrina Moralis in Medicina practica: quo etiam illi inclinare videntur, qui morbis per carmina & cantus subvenire cogitant, modo non latius hæc adminicula extendant, quam limites sanæ rationis concedunt: Ita enim *Macrobius*, *Somnio Scipion. Lib.* 2. loquitur: *habitus animæ cantibus gubernatur ut & ad bellum progressui & item receptui canatur cantu, & excitante & rursus sedante virtutem: dat somnos, adimitque, nec non curas & immittit & retrahit: iram suggerit, Clementiam suadet, corporum quoque morbis medetur. Conf. Wersloshnigg. dec.* 3. *an.* 9. & 10. *obs.* 27. de cura febris malignæ per Musicam. Quantum vero valeant nimiæ sensibilitatis moderationes, alienæ æstimationis emendationes, aberrationum correctiones, immoderatarum & iracundarum actionum mitigationes, lenitiones, consopitiones, præprimis aptæ & convenientes, simulationum in vitali etiam negotio occurrentium remotiones, dubiorum excussiones, metuum discussiones, negligentiorum motuum prosecutionum excitationes &c. quotidiana experientia affatim comprobat, ut hic latius de hac re differere neque locus neque necessitas postulet. Ob id vero artis necessitas deneganda minime est, quam nuper accurate commonstravit peculiari dissertatione *D.D. Stahlius* cui negotio etiam quantisper inculcando, directe fuit annexa mea *Epistola de Naturæ & Artis commercio therapevtico.* Sed missis hisce cum multa de hac re & jucunda & utilia adjungenda essent, placet tamen ad hoc negotium nimirum ad confirmationem asserti mei, quod doctrina moralis Medico maximopere necessaria sit, observationem pertinentem, notatu dignam jungere: novi virum hypochondriaco Spleneticum, qui cum multis sui mali cruciatibus, diu jam defatigatus fuit: hic abhorrescebat omne colloquium hominum, imo expavescebat etiam adspectum hominum, & solus solitudinem amans, quærens, urgens & affectans, profundis meditationibus & phantasiis indulgebat;

 mul-

multa ſane medicamina adhibuit, aſt fruſtra; tandem invitus etiam â proximis conſangvineis ad conſortium & convivium amicorum plurium protractus fuit, quamvis cum multa anxietate, metu & horrore reſiſtens, per initia vero ſui acceſſus, ſemper cum profundis ſuſpiriis aſpiciebat portam illius hypocauſti, in quo convenere, tacite voluptatem auffugiendi & abeundi indicans, ſed quamprimum diſcurſibus & amicis colloquiis immerſus fuerat, excuſſit omnem anxietatem, pavorem, metum, oblitus omnis ſolitudinis, confabulabatur cum maximo gaudio cum ſuis amicis, interat huic convivio edendo, potando, ſermones miſcendo cum voluptate & ultimus tunc fuit, qui diſceſſit, exclamans: ô quam mutatus ab illo: qui etiam mutatus & liberatus ad longinqvum tempus â priſtinis paſſionis ſuæ cruciatibus, & phantaſiiis aliisque animi perturbationibus: & quod in hoc viro pharmacia efficere non potuit, effecit ſubſidium morale: Cujus rei ex mea aliorumque obſervatione plura documenta allegare poſſem, ſi Tua VIR MAGNIFICE patientia abuti non videri geſtiam. Tam admirandi vero ſunt animæ humanæ effectus. Admirandus præterea animæ hujus effectus eſt, quod in corpore ſuo ſubjecto ſuperflua nonnunquam ſtruat, conſervet, foveat, retineatque, ut plures digitos, quales ſuperfluos ita temere amputare, periculoſiſſimum tentamen eſt ob incoercibilem veluti ſupervenientem hæmorrhagiam aliaque accidentia ſuſpecta; tales ſuperfluos digitos, (uti multi quidem alioquin viderunt) deſcripſit peculiari hiſtoria *Prückelius dec.* 1. *an.* 9. *&* 10. *obſ.* 8. *Wincklerus dec.* I. *an.* 6. *&* 7. *obſ.* 118. *A. N. C. Cent. ad obſ.* 113. *append.* ad ſuperfluos tales effectus pertinet cor numeroſum, quemadmodum obſervavit cor duplex in monſtro bicipiti *Raygerus dec.* 1. *an.* 1. *obſ.* 7. tres mammas in muliere *Bartholinus dec.* 1. *an.* 2. *obſ.* 72. Duplicem dentium ordinem *Lanzonius dec.* 3. *an.* 7. & 8. *obſ.* 101. De triplici dentium ordine in Ludov. XIII. Rege Galliarium *Bartholin. Anat. reform. conſ.*

diſſ.

diss. anatom. *Lanzonii de dentibus*, vidi ipse talem dentium duplicaturam in puella civis hujus loci, diu gestatam in qua tamen anterior ordo successive excidit. In ansere tria corda deprehendit *Menzelius dec.* 1. *an.* 9. *&* 10. *obs.* 103. Pluralitatem pedum præcipue in brutis varii curiosi viri annotarunt, ut *Polisius dec.* 2. *an.* 4. *obs.* 41. *de quadrupede ansere. Hoffmannus* de pullo gallinaceo quadrupede *dec.* 3. *an.* 1. *obs.* 142. Qualia exempla plura allegat *Licetus de Monstr. Lib.* 1. *c.* 4. ita similiter pullum talem vidi cum tribus pedibus incedentem in œconomia mercatoris cujusdam Noribergæ ad ædes Div. Laur. sacras habitantis, quamvis mox petulantes famulæ tertium pedem, ut superfluum & insolitum dijudicaverint atque amputaverint. Similiter vero in aliis partibus anima hæc admirando effectu æque luxuriari & superfluum quid struere solet, ac contra aliquid diminuere. Ubi proinde admiratione digna est illa observatio animæ corpus inhabitantis citra præsentiam cerebri, qualis historia commendatur â *Clerc in Bibliotheca Anatomica*, â *Rolfinckio*, *Zvingero*, *dec.* 2. *an.* 10. *obs.* 201. *Wepfero Dec.* 1. *an.* 3. *observ.* 129. *Hoffmanno dec.* 1. *an.* 2. *obs.* 36. *Romberg. dec.* 3. *an.* 9. *&* 10. *obs.* 100. quales partus vero in utero & extra illum vita præditi fuere; ex quibus observationibus quærere liceret, ubi spiritus? unde motus? in quo alio loco resedit anima? quamvis facilis hic reddi possit responsio, quod anima in corde extiterit; sed quis hujus responsi certitudinem confirmaverit. Quo loco incidenter reminiscor illius hypotheseos, qua asseritur, quod intellectus, ingenium, memoria, phantasia, judicium, in cerebro formentur & exerceantur, voluntas vero in corde: ubi iterum hoc assertum quæstione indiget, cur sola voluntas, quæ perinde actio moralis est; Si voluntas fluit ex æstimatione & dijudicatione objectorum, hæ vero in cerebro celebrantur, cur voluntas in alia parte perficitur, quæ necessitas urget, ut anima è cerebro in cor desultet, & hic voluntatem exerceat: nihil enim disponit cor ad τὸ velle specifica quadam sui capacitate, unde

re-

rectius inferre licebit, quod operatio voluntatis similiter in cerebro succedat, ut actio moralis, quæ essentialiter, veluti motus, â reliquis actionibus moralibus nihil differt, quæ ultimæ singulæ in cerebro perficiuntur. Quidni etiam admirationem mereatur ratio & observatio consvetudinis in moralibus æque ac vitalibus officiis, quæ sub multis confusionibus hodie imprimis corporeis & physicis qualitatibus, & automaticis machinis adscribi temere solet, cum tamen consvetudo non alius nisi animæ actus & operatio existat, quæ innititur illa promptitudine in movendo efficaci atque resoluta agilitate, per acquisitam volubilitatem in edendo quodam motu expeditam; ubi illud paradoxon sed simul endoxon in moralibus annotandum est, quod anima multoties actum quendam moralem, & quidem frequenter exerceat, attamen persæpe nesciat quod eundem commiserit, cum huic non attenta fuerit: uti v.g. varii homines adsvefiunt certis voculis exprimendis, quas ita prodige aliis etiam sermocinationibus intermiscent præter omnem necessitatem & connexionem, ob quam superfluam ejusdem vocis allegationem, hæc anima in illa intendenda & attendenda plane oblita & immemor evadit, hanc ipsam vero consvetudinem sedulo committit: & hoc etiam succedit, in illis, qui maledictionibus horridis effundendis adsvefacti fuere, easdemque colloquiis honestis, quæ alias ab omni tali maledictione vacua esse debent, intermiscent, ob id si monentur, ut abstineant, nescii plane an tale quicquam commiserint sub propria admiratione excipiunt: Hab ich denn geflucht? ich weiß nicht/ daß ich geflucht habe? &c. ut vero innumeræ tales malæ operationes consvetudinales in moralibus succedunt, ita haud infrequentes in vitali negotio occurrunt, quod ex antiquioribus *Galenus* probe observavit, *D. D. Stahlius* vero peculiari dissertatione exposuit: quem ipsum actum etiam animæ adscribo neque *Voetio metelem*: assentio, qui consvetudinem faciliori Spirituum motui per nervos assignat, ubi omni jure

quæ-

quærere licet, cur ad talem ſpecificam actionem Spiritus facilius concurrant, & non ad ſingulas reliquas? quæ intercedat connexio inter motum talem Spirituum & hiſtoriam conſvetudinis, quæ talis eſt: provenit conſvetudo ex aliqua actione ut grata & accepta vel vere tali vel efficta & præjudicata aliquoties exercita, in qua expedienda nanciſcitur anima volubilitatem, excuſſa omni difficultate & impedimento, hinc, quia actus tales tam prompte ſuccedunt, iisdem frequentius exercendis indulget animus, ex hac frequenti exercitatione & repetitione propullulat conſvetudo; unde iterum urgere licet connexionem inter motum Spirituum & has circumſtantias: quin ultro inquirendum, qui fiat, ut hæ conſvetudines per remedia motum Spirituum propriè refrænantia & inhibentia, emendari & curari non facile queant? qui non in pluribus ſubjectis ſimiles & congeneres tales ſpecificæ actiones contingant ex ſimili veloci Spirituum motu? &c. Coincidit vero hæc conſvetudinis ratio in erroneam animam, quæ ex frequentius exercitis actibus ſtatim in conſvetudinem delabitur, conſentit & degenerat; unde ejusmodi operationes citra neceſſitatem, imo citra peculiarem quandam utilitatem perficit. Quin miraculoſum eſt, quod tales conſvetudines per hæreditatem in natales propagentur, ubi ridiculum certe eſſet, ad nauſeam ſupponere velle, quaſi ſpiritus tales veloces propagentur, qui dehinc in prole illum & non alium actum producerent; cum meliori jure & ratione, hæc connexio communicationi ideæ ſimplicisſimæ de tali conſuetudine formatæ, animæ immiſſæ, adſcribi poſſit, imo debeat, ut hic iterum magis moralis quam phyſica ratio obſervanda veniat. Idem ſentiendum eſt de ipſa hæreditaria diſpoſitione, qua non modo mores ſpecifici, ſed & ideæ de motibus vitalibus ſpecificis communicantur & propagantur; quemadmodum vero hæ diſpoſitiones formaliter motibus innituntur, ita alienum eſſet, ſpecifice corruptarum & immutatarum materiarum qualitatibus phænomena talia attribu-

ere velle; tanto magis vero cum ex physica doctrina deduci nunquam queat, qui filius hæmoptyicus evadat aut phthisicus uti parens? quî podagricus evadat ut pater? quî hæmorrhoidali fluxui subjiciatur, ut avus? quî filiæ difficili Mensium eruptione laborent, ut Mater? forte hic communicatur in actu generationis materia talis specifica, huc contribuens, quæ non maturius operatur, quam hoc tempore, aut post aliquot annos, neque serius? videtur mihi hic subesse occultam forte qualitatem. Consenties mecum VIR PRUDENTISSIME, quod talia figmenta à sana connexione & ratione maximopere aberrent. Habeo hujus rei notoriam observationem. Ad Altenburgum degit Generosa quædam nobilis Matrona cum familia, tribus nimirum Generosis filiabus. Generosa mater experta fuerat primam mensium eruptionem, non modo valde difficulter, sed & cum maximis spasticis commotionibus, & convulsivis semi epilepticis tormentis: quælibet generosa, harum filiolarum, sub prima Mensium perruptione & circa illam, similem tragoediam subiit, una cataleptica fuit, alteræ binæ cum emprostotono torquebantur: adhibita fuere multa Spiritibus & Archæo compescendis, sopiendis, refrænandis, alioquin roborandis, modo demulcendis, dicata remedia, sed frustra varia sanguinem corrigentia, uterina, Castorina, nervos roborantia, sed sine ullo usu; in consilium ergo ductus, perspecta historia, consilia & auxilia suppeditavi ad hanc hæreditariam dispositionem & promotionem convenientem fluxus menstrui directa; quo loco præcipue pillulas balsamicas D. D. Stahlii laudare debeo, quæ benedicente gratia divina plurimum totius curæ absolvere: quo fluxu tandem expedito atque dextre promoto omnia hæc truculenta pathemata penitus cessarunt. Possem hoc loco, si tempus concederet, miraculosam animæ operationem, in affectibus periodicis describere, utpote qui affectus justo & exquisito tempore imo etiam die aut plane eadem hora recur-

currunt, ut hæmoptyses, diarrhœæ, hæmorrhagiæ, sudores, cephalalgiæ, coryzæ, vomitiones, annuæ, menstruæ, æquinoctiales. Talis *Catalepsis dec. 2. an. 1. obs. 1. a Febrio. Syncope ib. obs.* 10. *a Wedelio. diabetes Act. Med. Haffniens. vol. 1. obs. 5. a Bartholino* &c. allegatur; conferatur *dec. 2. an. 3. obs.* 40. *Lentilii.* Ex quibus liquet quam subtilem rationem & observationem temporis habeat hæc anima, qualem distributionem & discretionem temporis nudo corpori assignare velle *ἄλογον* esset; quin nimis enormiter & crasse excogitatum esset suppositum, quasi hic talis singularis automaticus motus esset, qui intra annum, mensem &c. transcurrat; olet enim hæc deductio petitionem principii inter Mechanicos, & infert suppositionem sine demonstratione solida & connectente: neque exhaurient nervum hujus phænomeni Sylvestres illi Spiritus atque Fauni, qui nimis fatui sunt ad distinguenda tempora: ast cum temporis essentia motibus innitatur, ita observatio temporis, & ordinatio peculiarium motuum ad exquisita tempora & periodos, nulli alteri adscribi potest principio, quam quod intelligit quid sit tempus, quid sit in tempore movere, ad tempus movere, ex tempore movere, quod seligere & discernere potest tempora. &c. Tandem neque variantibus aeris tempestatibus aut ætheri hæc contingentia cum sana ratione adscribi possunt, cum inter auram & hunc effectum nulla reperiatur connexio, de qua re egi etiam in additam. *ad observ. Hallens. de Mechanismi usu & abusu in corporibus animatis*: do hujus rei exemplum practicum: Sæpe evenit, ut subjecta venæ sectionibus adsueta, recurrente tempore illo, quo vena iterum aperienda esset, non modo in illo brachio aut pede dolorem gravativum experiantur; sed & illius specificæ venæ intumescentiam. Quid aer & æther contribuat ad hujus brachii aut pedis dolorificam sensationem, ad hujus venæ inflationem, & non ad totius corporis aut aliarum venarum alterationem? quid tempestas contribuat ad hujus venæ spontaneam perruptio-

 nem

nem in illo loco in quo ante annum incisio celebrata fuit? & sic in aliis pluribus exemplis judicandum erit. Quid vero de Sympathia & antipathia censendum erit: nonne hi exquisite admirandi sunt effectus animæ, in quibus imprimis anima agilis & occupata est, de quibus egregie disseruerunt quoad multas circumstantias, *Dygbæus de immortalitate animæ*, *Bartholin. Act. Med. Hafn. Oldenburgius in Act. Anglic. Collectores Ephemeridum Gallicarum, Henricus ab Heer, Hermannus, Grube, Lipsius*, aliique multi, & quales egregias historias Sympathiæ & antipathiæ reperire licet in *A. N. C.* passim, ex quibus allegare placet *Bierlingii obs.* 207. *dec.* 1. *an.* 2. *&* *Lanzonii obs.* 103. *dec.* 3. *an.* 7. *&* 8. conf. *Zwingerus dissert. med. select. & Libavius de Antipathia*: nec non curiosa illa observatio *Oldenburgii. Act. Philos. Angl. Mens. Novembr. An.* 1667. de antipathia cum melle in ungvento femoris vulneri applicato. Horum actuum vero ratio fundatur in subtili & firma imaginatione animæ rationalis, quæ propterea in illa specie sensationis activior existit, quæ ad hanc imaginationem recolendam concurrit, ut in antipathia ad rosam, feles, castoreum, &c. olfactus; in antipathia ad colores certos, mures, ranas, araneas, visus; ad Musicam, auditus; ad diversa alimenta & potulenta, gustus, acutior, subtilior, intensior, sensibilior esse solet. Succedit vero etiam talis Sympathia & antipathia per meram fortem imaginationem videlicet in cura transplantatoria, Sympathetica, Magnetica, amuletica &c. nihil enim aut valde parum hæ curæ proficiunt, in subjectis minus sensibilibus atque minus delicatis; Quæcunque vero in actu imaginationis activiora, fortiora, delicatiora & tenaciora existunt, in illis hæc cura majori cum fructu exercetur. Quod argumentum est, pro roboranda hac assertione, quod hi animæ sint effectus, minime vero nudi corporis. Hæsitant enim illæ explicationes, quasi effluvia hæc pathemata distinguant & absolvant, aut effective forment, cum tamen, si quæ intercidunt effluvia, eadem accurate percipi, distingui & ad eadem motus tali ordine & valore,

ut ita dicam, qualificari debeant: cadunt illæ opiniones de pulvere Sympathetico, quasi effluvia orbem pererrantia illud individuum ex millenis aliis ingrediantur, & tales effectus exserant: subjectæ adhuc sunt æquivocationibus illæ deductiones, quasi Spiritus, Genii intermedii, aut nescias quæ alia occulta & obscura agentia & potestates angelicæ & magneticæ aut mumiales hunc effectum absolvant: Cum contra abunde constet, quantam vim habeat imaginatio, quod anima rationalis imaginationes formet, concipiat, foveat, augeat, servet: quod hæc anima alias etiam subtili & crassis nostris cogitationibus & conceptibus incomprehensibili modo in distantias operetur, qualem Sympathiam in distans descripsit *Myrrhen, dec. 3. an. 9. & 10. obs. 219.* quarum operationum species facti non latent, sed quam maxime patet, quod in hisce actibus anima imprimis laboriosa, anxia, inquieta, agilis, & solers existat: unde collatis singulis circumstantiis satius fuerit, hos animæ admirandos effectus annotare, quam in alias confusas speculationes, titubationes, implicationes, & præjudicationes immergi. Exserunt sese tales Sympathiæ, & antipathiæ, inter maritum & conjugem, inter fratres, amicos, Parentes, & natales variis effectibus; hujusmodi exemplar sistit sese, in marito, pro uxore gravida Pica laborante, quam historiam proposuit *Reiselius dec. 1. anno 2. obs. 216.* talis Sympathia inter patrem & fœtum cognita mihi est, & curiosa: novi virum honestum literatum, qui aliquoties jam hoc in se expertus erat, quoties conjux ejus gravida, fœtum per septem menses gestaverat, quod, octavo & nono mense, quo fœtus in utero majus robur, partium firmitatem & confirmationem majorem nanciscitur, manifestè in sui corporis robore, firmitate, & pinguescentia decreverit, cum aliquali solitarum virium jactura, donec in lucem edito fœtu intra paucos dies hic vir ad pristinum robur & firmitatem redierit; allegatur talis Sympathia gemellarum à *Claudero dec. 2. ann. 70. bs. 175.* & quæ etiam elegans est historia singularis inter

maritum & uxorem Sympathiæ, quam *Rommelius ib. obſ.* 21. profert, conf. *dec. 2. an. 4. obſ. 23. append. p.* 200. Sympathia inter maritum toties fluxum hæmorrhoidalem ſubeuntem, quoties conjux menſes experiebatur, & *Bartholin. Cent. Anat. 5. hiſt. 79.* de marito pro uxore puerpera dolente & decumbente. Habet hæc Sympathia & antipathia fundamentum atque locum, in ratione fœcundi & ſterilis matrimonii, quæ conſideratio multoties negligitur, cum tamen ſonticam & peculiarem attentionem mereatur, ubi tamen merito præcipienda & diſuadenda erit, nimia illa curioſitas, quæ ſphæram humanæ cogitationis & potentiæ tranſcendit, qua iterum horum phænomenων modus fiendi urgeri poſſet, nimirum quomodo anima in animam operetur, & quæ ſit formalis ratio hujus compaſſionis. Latent enim adhuc poſt lapſum ejusmodi vires in anima, quæ intellectum ipſius animæ ſuperant, quamvis eædem infrequentius activas ſe exſerant, interim atteſtantur animam eſſe principium ejusmodi incorporeum, arcanis etiam methodis activum, quod jam veteres Philoſophi & Medici & agnoverunt & obſervarunt, & uberiori obſervationi commendarunt. Et ita ratio curarum Sympatheticarum non alia æſtimatione innititur, niſi ſubtili hac ſenſibilitate, perceptione, imaginatione, nonnunquam etiam credulitate, & ſuperſtitione, quarum circumſtantiarum multo frequentiores & obverſationes & connexiones, in ejusmodi curis occurrunt, quam materiarum, corpuſculorum, particularum, effluviorum, ſpirituum &c. qualitates & poteſtates, unde hæ curæ Sympatheticæ, tam præſentaneè juvant, quia in animam operantur, cujus rei reminiſcitur quantisper *Scharfius de curis ſympatheticis, & magneticis*; admiratu digna vero eſt illa circumſtantia, quod cura ſympathetica vel dubie, vel plane non juvet, quando in eodem morbo opiata remedia præmiſſa fuerunt, cum quibus illa ſenſibilitas animæ graviter alterata & imminuta eſt: deinde notandum etiam eſt, quod hæc ſympa-

pathetica cura caute tractanda & gerenda ſit, ne per illam nimium anima offendatur, ut nimis repente a præſenti morbo deſiſtat, ſed in alios graves & periculoſos delabatur: uti hæmorrhagias per pulverem ſympatheticum cohibitas facile inflammationes, ſpasmi, pertinaces congeſtiones &c. inſequi ſolent. Quod etiam valet de deprecatione & imprecatione morborum, vom verſprechen der Kranckheit / quale exemplar mihi conſtat circa Eryſipelatis capitis deprecationem, quam in femella excepit cum graviſſimis cruciatibus hyſterica paſſio; qualem formulam arthritidem deprecandi propoſuit *Zittmannus Medicin. Forenſ. Cent.* 4. *caſ.* 32. ſimilis ratio valet in transplantationibus, dum illico ſympathia & antipathia, inter animam hominis, & vegetabilium occurrit. Quo loco omni jure declinanda erit, debilis illa objectio, quaſi anima ſit ἀπαθής, quia ſpiritus incorporeus eſt, in qua objectione nimis craſſus conceptus, de compaſſione animæ hæret, quaſi nimirum nihil pati poſſit, quod non rudem contactum phyſicum ſubeat, cum per motus, in motibus, cum motibus indies patibilis exiſtat anima; & cum ipſe ſenſus ſit motus, quicquid propterea ſenſus afficit, ipſam etiam animam afficit quamvis quidem non eſſentiam illius, attamen activitatem & energiam, & ſynergiam. Et quamquam in tali ſympathia, quædam inſcia plane anima contingant, attamen hæc ſumenda de nimis craſſa ignorantia, cum tamen occurrant ejusmodi ſubtiles ſcientiæ, animæ inhærentes, ut miculæ atque reliquiæ primæ integritatis, ſanctitatis & perfectionis, de qua re egi in Parodoxo illo ſcripto, *de anima hominum plantarum, & brutorum*, cujus rei teſtimonium præbere poteſt admirandus ille animæ humanæ effectus, in operatione ad diſtantias obſervatus, dum anima ſubtilem quendam ſenſum de rebus in diſſitis locis occurrentibus, experitur: quales hiſtorias in dubium plane vocare circumſtantiæ intercurrentes minime permittunt: quando v.g. filius juſto tempore juſtaque hora in maximum angorem delabitur, in lacrymarum copioſiſſimas profuſiones usque, ob cauſam quam ipſemet

met recensere nescit, quo tempore in dissitis locis parens vel mater, vel violenta, vel alia morte periit: quando amicus quidam, de intimo quodam amico, maxime sollicitus evadit, quin anxius, tristis, trepidus, desperabundus, qui posterior amicus in dissitis locis maximo & periculosissimo morbo oppressus est, in quo ille periit: quando mater de filio in exteris locis degente, insolito quodam modo atque tempore maximas ærumnas fovet, de cujus morte vel occisione illo tempore facta, per terrificum nuncium certioratur: quando in insomniis anima vel tristem vel jucundum eventum prævidet, qui in futurum etiam tali ratione contingit, vel quando in insomnio anima in certo quodam loco, deperditum quoddam, vel margaritam, vel nummum argenteum, vel aliud quicquam quasi observat, & altero die illud ipsum illico reperit, & quales plures consideratu dignæ historiæ & observationes mihi ipsi constant: quo loco placet allegare elegantem *Verulamii textum in tr. augment. scient. Anima in se reducta atque collecta, nec in Corporis organa diffusa habet ex vi propriæ essentiæ suæ aliquam prænotionem rerum futurarum, illa vero optime cernitur in somnis, ecstasibus, confiniis mortis, rarius inter vigilandum, aut cum corpus sanum est & vegetum.* Quos non admirandos animæ effectus observamus in variis convulsionum speciebus, ubi quædam subjecta, variis lingvis loqui sciunt, elegantes cantus occinnere futuraque prædicere norunt &c. omnia talia umbram constituunt, primæ animæ perfectionis. Admirationem porro merentur famosi illi sonambuli, qui maxima cum circumspectione sublimia loca ascendunt, & descendunt, adeoque partes corporis in optima proportione admovent, & removent: in quibus anima huic actui unice & singulari cum attentione intenta, stupendos etiam tales effectus producit. Quamprimum vero in hac attentione & intentione perturbatur, quando semi dormientes ejusmodi homines acclamantur, à somno suscitantur, eoque ipso anima hæc graviter confunditur, mirum non est, si ab hac summa attentione &

cir-

circumſpectione ſimul & ſemel revocata eſt, ut periculoſos eventus, lapſus, contuſiones, terrores vitali œconomiæ maxime præjudicioſos ej9modi homines incidant; hujusmodi raram ſomnambuli hiſtoriam allegat *Clauderus dec.* 2. *ann.* 5. *obſ.* 189. ut multarum aliarum citationi ſuperſedeam. Annon porro admirandus hic eſt animæ effectus, quod ſe dividere poſſit, & in omni diviſione ſemper tota maneat anima, id quod contingit in actu generationis, dum anima patris dividitur, & fœtui in hac diviſione tota communicatur, quod problema illi Phyſici, qui nudis materialibus diviſionibus, l. diffiſſionibus immerſi ſunt, neque aliam niſi craſſam materiarum diffiſſionem aut diviſionem admittunt, vix capiunt. Tales enim ſemper garriunt, vel, de infinitate diviſionum & partium, vel de partibus extra partes, vel de toto & parte, & hæc ſingula perverſe ad diviſionem animæ applicare volunt: cum anima non ſit æquale tale ſubjectum, de quo in tali philoſophia tractant: unde diviſio animæ alterius cenſus & indolis eſt, quam diviſio corporum, & vicisſim ex diviſione corporum non licet argumentari, ad diviſionem animæ: quin neque illud, ab ullo tali phyſico demonſtrari poteſt, quod nullum aliud ſubjectum niſi corporeum diviſioni expoſitum ſit, niſi hic ad nauſeam diviſionem merè phyſicam declamatam denuo, loco objectionis, exaudiamus. Pauciſſimis placet analogum documentum diviſibilitatis extra materiam proponere: Motus non eſt materia, interim unus motus dividi poteſt, in ſex, octo, decem corpora, & tamen in quovis corpore eſſentialiter totus motus, non pars motus, ſed totus eſt, qui omnes illas affectiones habet, eſſentiales, quæ ad motum proprie pertinent: differt itaque non quoad eſſentiam, ſed quoad accidens, quoad gradum &c. paucis multa dixi, plura vero de hac re diſſerere, non permittit ſcopus, tempus, & occaſio. Quidni & ille admirandus fuerit effectus animæ, quando diviſa talis anima, in generatione & formatione corporis, tanquam ſui habitaculi, parenti l. matri quoad delineationem corporis, præcipue vero faciei accurate aſſimilatur: hæc talia ſemini deciduo, vel ideæ humanæ in ſemine deliteſcenti aſſignare velle, nimis craſſa ſubtilitate laborant, cui traditioni innumera objici poſſent, tanto magis cum hæ ſuppoſitiones Paracelſiſticæ ens rationis

fingentis conſtituant, quaſi in ſemine talis homuncio fluctuet, ubi aliquid præcoci phantaſiæ in microſcopiis ludenti condonandum eſt; ad figuram vero parentis vel matris quicquam delineare in ſtruendo corpore fœtus ſine ratione nunquam ſuccedit, ſed hic apprime requiritur concurſus animæ rationalis activus, ubi obſervandi ſunt reſpectus, quid ſit magnum, quid parvum, quid longum, quid breve, quid anterius, quid poſterius, quid dextrorſum, quid ſiniſtrorſum, quid ſuperne, quid inferne, ubi quando, quantum, quamdiu &c. qui ſinguli reſpectus animam ſecundum rationem operantem ſpectant. Non licet plura de hac re diſſerere, quamvis cognitu & utilia & curioſa etiam exiſtant. Unde unicum ex multis aliis adhuc admirandis animæ humanæ effectibus, indicare lubet, nimirum præſagium mortis & morborum: quemadmodum hæc anima futura alia pericula præprimis vitam concernentia, quæ fortuito obrepere & intercedere poſſunt, per frequenter prædixit, ita horum imprimis & morborum, ob juſtam cauſam inſultantium, & mortis phænomenων reminiſci intererit, ubi minime placet latius disquirere, an ſemper in hiſce præſagiis τὸ θεῖον concurrat, ſed breviſſimis indico, quod non æque neceſſe ſit, ut ubique tale θεῖον concurrat, cum jam natura ſeu anima à divina clementia conceſſam poſſideat, in hiſce circumſtantiis, aliqualem præ ſcientiam, utpote quæ optime novit, quibus effectibus, vel malis, vel bonis motus vitales ſuccedunt, ut propterea prædicere poſſit, quomodo totus ſtatus morbi excurrat, & quando habitaculum ſuum deſerere debeat, cum vero hæc prædictio non ex craſſa cogitatione fluat, ita hoc præſagium non craſſis circumſtantiis innititur, neque ita urgeri poteſt, ut quilibet ſibi mortem & morbum craſſo λογισμῷ actu prædicere debeat: ſed ſubeſt hic iterum ſubtilis quædam actio animæ humanæ, & propterea admiranda, quam non ſemper, neque in omnibus ſubjectis aut morbis hæc anima exercet, ob id iterum conſideratu digna exiſtit. Quædam ſubjecta prædicunt ſibi morbos, & quidem periculoſos, quando adhuc nihil quicquam morbidi perſentiſcunt, ſed animo anxia ſunt, nedum veram rationem, aut originem, aut occaſionem, aut ſedem anxietatis hujus allegare ſciunt, & ſolum quærelas effundunt, de morbo arduo imminente, quem

vix ſuperabunt; quædam in morbis funeſtum eventum aut ſalutarem exitum præſagiunt, cum utrobique conveniente animi conſtitutione & gubernatione; quædam diem, aut plane horam mortis, aut morbi emendationis prædicare norunt: qua occaſione in memoriam incidit, caſus qui mihi ante triennium in ſtudioſo theologiæ dyſenterico obtigit, qui alias tranquilli & penſitabundi animi fuit: hic periculoſe dyſenteria laboravit, imo in morbo denominavit certum diem, tribus diebus ante, quo mortem imminere prædixit, acceſſit dies, quo graviter ægrotaverat, ut mors ſingulis momentis exſpectaretur, præteriit vero hic dies, quamvis adhuc inſigniter ægrotaret ſtudioſus ille, qui dehinc novum præſagium formavit, nimirum ſe nunc certo evaſurum, quamvis adhuc periculoſe decumberet, evaſit vero etiam benedicente Deo. Et quid anxietates illæ Criſin proxime antecedentes aliud ſunt, quam præſagia animæ de incerto eventu, quid vero Criſi bene abſoluta virium collectiones, & animi tranquillitatis recuperationes aliud ſunt, quam teſtimonia de obtenta victoria, de morbo arduo, & præſagia futuræ ſanitatis, & integræ vitæ, quo facit, quod *Hippocrates profeſſus eſt. Sect. 2. aph. 13. quibus Criſis fit, his nox gravis ante acceſſionem, quæ vero ſequitur, plerumque levior eſſe ſolet.* Utpote quod negotium latius explicavi *diſſ. de hæmorrhagiis Criticis.* Ejusmodi præſagium morbi ex inſomnio deſcripſerunt. *Frank dec.* 1. *ann.* 4. & 5. *obſ.* 104. *Lanzonius Dec.* 3. *ann.* 1. *obſ.* 24. mortis præſagium expoſuit *Rommelius dec.* 2. *ann.* 4. *obſ.* 35. *conf. Garmanni obſ.* 144. *dec.* 1. *ann.* 1. *de mortis præſagio, ab odore,* miſſis multis aliis obſervationibus, (qualem aliam à me obſervatam de præſagio mortis per inſomnium alia occaſione communicabo) quæ hoc loco citare tempus & ſpatium non permittit, neq; ſpatium amplius concedit, ut de philtris aliquid diſſeram; Sed hæc ſunt quæ, quâ fieri potuit brevitate, de admirandis animæ præcipue humanæ effectibus Tuo VIR MAGNIFICE prudentiſſimo judicio transſcribere & inſinuare volui, quamvis varia de digna hac materia dicenda eſſent. Interſperſi obſervationes, quæ mihi cumprimis in hac materia obtigerunt, è quibus diverſas adhuc, ne TUA dexteritate abutar, reſervare debui.

bui. Excipias interea VIR ILLUSTRIS, ut obſervanter rogo, haſce meditationes, & hanc inſcriptionem favente animo, meque Tuo Patrocinio atque favore ultro dignari, ut cum magna Illuſtris Tuæ Perſonæ veneratione precor, nunquam deſiſtas. Aſt certus de me etiam ſis, quod nunquam mihi defecerit & animus & voluptas, quin obſervatu digniſſimas tales, & in re Medica æque ac philoſophia morali utiliſſimas circumſtantias poſſibili cum cura & attentione annotem, inque Medicinæ tam Theoreticæ, quam Practicæ commodum transferre annitar, ut tanto firmior evadat connexio, inter animam & Corpus. Impelle VIR MAGNIFICE Tuo cum Patrocinio meam curam, meosque labores & non modo haſce meas cogitationes atque literas blandis oculis, ſerenaque fronte admitte, ſed & impoſterum vel publica vel privata colloquia mea benevole ſemper excipe, eoque ipſo, meo animo ſubtrahe peplum timiditatis, quo in futurum ſimiles tales, quamvis viles & exiles meditationes prudentiæ Tuæ eo confidentius offerre queam. Quibus ipſis Te, VIR CELEBRATISSIME perennanti divinæ clementiæ animitus commendo, cum pio atque cordato voto, ut ab hoc flumine omnis benedictionis quælibet proſperitatis, ſanitatis, & integritatis ſpecies in Te abundantiſſime effluant, qui tandem ſub perpetuo Tuo flore atque ſplendore Patrocinium Tuum iterato officioſe & obſervanter expeto meque obteſtor

ILLUSTRIS TUI NOMINIS

perpetuo officioſum & ſincerum
Cultorem

D. MICH. ALBERTI,
Prof. P. Extr. & Reip. Nor. Phyſ. Ord.

dab. Hal. Magd.
die IX. Calendarum Februarii
A. O. R. MDCCXIII.